

LITIJSKI predilec

GLASILO PREDILNICE LITIJA

Leto XVI.

Litija, avgust 1975

Številka 8

Ob tovarniškem prazniku

Letos poteka 25 let, odkar smo delavci prevzeli podjetje v upravljanje. Kot spomin na ta dogodek tudi praznujemo vsako leto 9. septembra tovarniški praznik. Posebne svečanosti letos ne bo, ker so predvidene za prihodnje leto, ko bomo praznovali častitljiv jubilej — 90-letnico ustanovitve podjetja. Kot vsako leto bo tudi letos srečanje upokojencev v dvorani na Stavbah, seveda si bodo pred tem ogledali tovarno.

Bolj pomembno kot zunanji sijaj proslav pa je dejstvo, da se je v teh 25 letih marsikaj spremenilo. Povečalo se je število zaposlenih, povečal se je obseg proizvodnje, spremenila se je vrsta proizvodnje in ne nazadnje — veliko število sta-

rih strojev so zamenjali novi. Da smo dosegli napredek tudi na drugih področjih, govorijo številna kupljena stanovanja, novozgrajene hiše naših delavcev, vzorno urejen počitniški dom v Novigradu in koča na Veliki Planini in še marsikaj bi lahko naštevati.

Ob vsem tem pa včasih morda nehoti tudi pozabimo na množico ljudi, ki vsak dan prihajajo na delo v tovarno. Res je, da je vse prej omenjeno namenjeno njim, a vendar. Včasih tako zakoreninjena miselnost, da delavca za strojem zanima samo plača, se vendarle počasi umika. Končno imajo tudi delavci dolžnost in pravico vprašati, kdo in kako troši njihov denar. Na drugi strani pa se spreminja tudi odnos

do strojev, do materiala, do vsega, s čimer imajo posamezniki opravka med svojim delom. Vse, kar imamo, smo si morali ustvariti sami. Zato za tiste, ki neodgovorno delajo, ni in nemore biti prostora v zdravem kolektivu.

Iz dneva v dan se bomo morali, da bi dosegli večjo proizvodnjo, več dohodka, večje osebne dohodka itd. Na proizvodni proces pa ne vpliva samo tek mešanic in zasedenost strojev, ampak še cela vrsta drugih momentov, ki jih velikokrat zanemarjamo. Samo en primer »z zadnjega konca«: Kakšne odgovore bi dobili, če bi materam na popoldanski in nočni izmeni zastavili vprašanje, kje so njihovi otroci, ko so one na delu. Verjetno

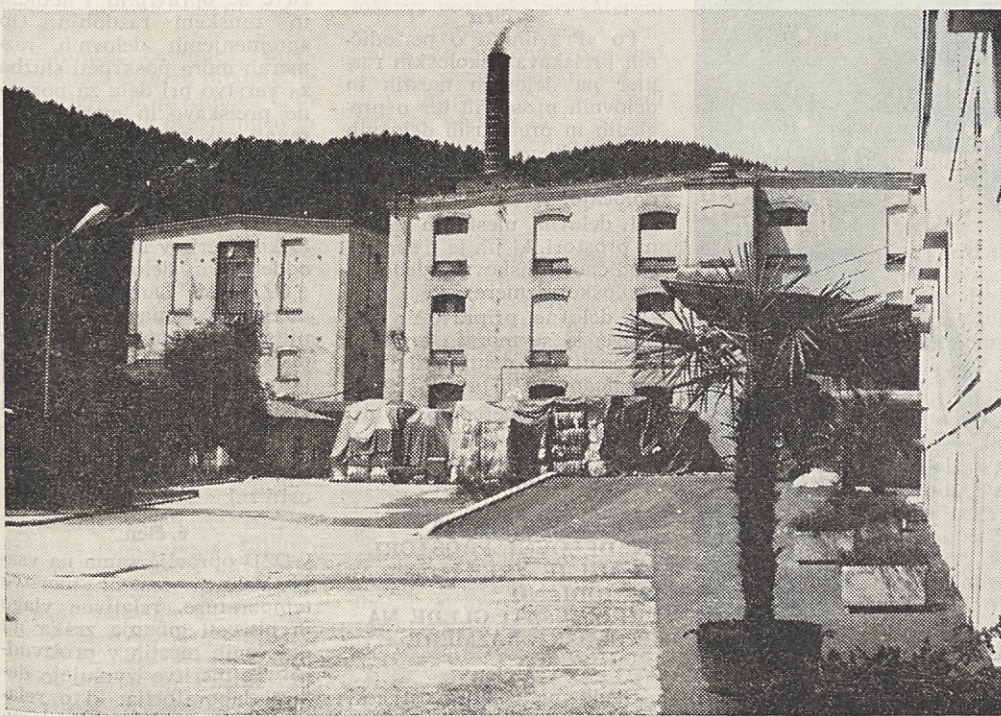
bomo morali v prihodnje »ugrizniti« v takšne in podobne primere.

Pomanjkanje delovne sile se odraža tudi pri nas. Razpisi velikokrat izvenijo skoraj v prazno. Na drugi strani se pojavlja vprašanje, kam z ljudmi, če bo treba ukiniti nočno izmeno. Izdelali smo dokaj obsežen načrt ukinitve nočnega dela, ki pa ga sami ne bomo mogli nikoli uresničiti. Potrebna bo širša družbena akcija. Sicer obstaja tudi še možnost, da počasi razporedimo eno izmeno ljudi na ostali dve, kar pa je organizacijsko precej težje, pomenilo pa bi tudi občuten padec proizvodnje. Kaj pomeni nočno delo, lahko povejo le tiste oz tisti, ki 25 ali več let vsak tretji teden prihajajo na delo ponoči. Mlademu človeku to ni težko, z leti pridejo posledice. Redke so danes žene, ki gredo s 35 leti delovne dobe v pokoj. Zato bomo morali, če se bo pomanjkanje delovne sile nadaljevalo, iskati rezerve znotraj podjetja. Bo pač treba marsikaj

modernizirati, da bomo z manj vloženega dela dosegli enake rezultate.

V bližnji prihodnosti se bomo morali odločiti tudi o novi organiziranosti — se bomo organizirali v TOZD ali bomo ostali celota. Odločitev je v rokah delavcev, odvisna pa bo seveda od predloga komisije, ki že dlje časa dela na tem področju. Ob teh problemih pričakujemo večjo iniciativo tudi od družbenopolitičnih organizacij podjetja.

Če potegnemo črto pod četrto stoletja samoupravljanja, je seštevek brez dvoma pozitiven. Naj bo praznik dan, ko bo vsak temeljito pregledal svoje delo in odpravil pomanjkljivosti in se potrudil, da bomo v prihodnje še bolje delali. Pogled na prehojeno pot nas tudi obvezuje, da zanamcem ustvarimo dobre pogoje za delo in jih na to delo tudi pripravimo. Kajti le pripravljen, razgledan in dela voljan samoupravljavec bo kos nalogam, ki ga čakajo v prihodnosti.

Predilnica: četrto stoletje samoupravljanja in gospodarskega vzpona

*Vsem članom
kolektiva
in upokojencem
ob tovarniškem
prazniku
iskreno čestitamo*

Uredniški odbor

Problematika proizvodnje za mesec julij

Surovina:

Oskrba s surovino tako z bombažem in sintetiko je bila zadovoljiva. Pri bombažu so bile težave z RU-2 mešanico, ker so bile nekatere bale mokre in celo gnile in smo morali ta bombaž sušiti oziroma odstraniti. Bombažne mešanice so tekale brez menjav. Pri sintetiki predelujemo vedno več malona, pri katerem je potrebno vložiti več dela pri mešanju zaradi različnih nians, ki se pojavljajo tako v surovini kot v barvanih vlaknih. V tem mesecu so bile mešanice daljše in je bilo potrebnih manj menjav:

v mesecu juniju 32 menjav,

v mesecu juliju 28 menjav.

Tukaj niso upoštevane menjave prstančnih strojev, kjer so bile še potrebne menjave števil (Nm).

Proizvodnja:

Letna planirana proizvodnja je 6.425 ton bombažne in sintetične preje. Ta količina je bila že znižana od 6.700 ton zaradi uvedbe 1/2 urnega odmora na vseh izmenah.

Mesečna planirana proizvodnja znaša 535,5 ton.

Doseganje: V mesecu juliju smo dosegli (računano na podlagi HKS produkcije) 263.352 kg bombažne preje in 233.674 kg viskozne in sintetične preje ali skupno 497.026 kilogramov. Izdelana količina je za 7,18 % nižja od planirane.

Poskusimo poiskati vzroke za izpad produkcije 38.474 kg.

1. Tek strojev: V tem mesecu je bila izrazito nestanovitna klima: vročina z vsakodnevni nali, kar je povzročalo hitro menjavo temperature in vlažnosti. Klime v oddelku niso mogle izravnati te sunkovite spremembe, zato je prišlo do prekomernega povečanja pretrgov, enkrat se je navijalo na valjčke drugič so nitke pokale. Potrebne uravnave strojev so se komaj izvršile, že je nastopila sprememba klime.

Naj omenim še zelo slab tek surovega poliestra, ker je bila proizvodnja za 10% — 15 odst. nižja, kot jo normalno dosegamo. Zelo velik izpad je bil pri predelavi barvastega poliestra (ML 111 zelena), kjer smo vkljub velikim prizadevanjem izdelali namesto 10.000 samo 1.000 kg. Najslabši je bil tek na mikalniki in raztezalkah, samo nekoliko bolje pa na flyerjih in prstančnih strojih.

2. Remont strojev:

V začetku meseca se je izvedla zamenjava VOUK raztezalk (7. sortiment) z INGOLSTADT. Zaradi demontaže, priprave prostora in montaže je sortiment stal 6 dni, kar je zelo malo, saj so vzdrževalci in monterji delali cel dneve.

Na česani mešanici smo premestili stare INGOLSTADT raztezalke, da bomo lahko montirali VOUK. Ta predstavitev je bila izvršena v enem dnevu.

Bilo je še nekaj okvar na strojih, ki pa niso povzročile prekomernih zastojev. Čiščenje strojev se je z majhnimi izjemami vršilo po planu.

3. Delovna sila:

Največji izpad produkcije je povzročilo pomanjkanje delovne sile. Poglejmo samo nekaj podatkov. Povprečno je izostalo z dela 25,6 % delavcev zaposlenih v proizvodnem sektorju. Od tega jih je bilo 12,3 % na dopustu, 8 % v bolniškem staležu, 3,8 % porodnic in pa 1,5 % ostalih izostankov. Planirano število delavcev za kritje izostankov je pri nas 18 %. Že na prvi pogled lahko ugotovimo, da je bilo izostankov za 7,6 % več, kot je planirano. Iz podrobnejše analize lahko ugotovimo, da je pomanjkanje najbolj prizadelo oddelke predpredilnice, ki že tako kljub 4 izmenskemu delu komaj pokriva potrebe predilnice in je stalno ozko grlo proizvodnje. Primanjkljaj v predpredilnici smo skušali omiliti z nadurnim delom posameznikov v prostih dnevih, vendar vseh izostankov in manjkajo delavcev ni bilo mogoče pokriti. Prišlo je tudi do odpovedi in samovoljnega odhoda delavcev, kar je težko situacijo samo še poslabšalo.

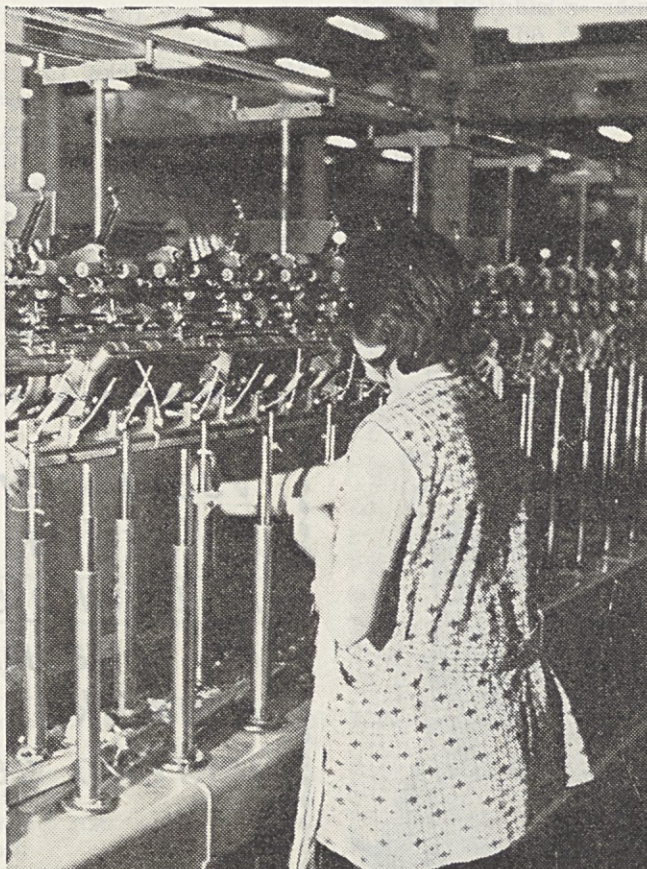
Poseben problem predstavljajo delavci, ki imajo od zdravnikova potrdila, da za delo na strojih niso zmožni. Ti so prisotni, vendar strojev ne zmorejo posluževati, in tako se nam je dogajalo, da smo imeli zadostno število delavcev na delu, stroji pa niso obratovali. Ne trdim, da ti delavci niso nič delali, vendar je bil proizvodni rezultat manjši, kot bi lahko bil, če bi vsi posluževali stroje.

S tem problemom se bomo morali resno spoprijeti, ker ta številka teh delavcev ni tako majhna, saj že presega številko 60. Kot najvažnejše v tem ugotavljanju proizvodnje je dejstvo, da še nismo v popolnosti dojeli resolucije o varčevanju in zniževanju stroškov, ki so jih sprejele zvezna in republiška skupščina ter zbor delegatov pri občinski skupščini.

Vse premalo nam je mar, s kolikšnimi odpadki delamo, čeprav vsaj upam — vemo, da se z zmanjšanjem odpadkov lahko prihranijo velika sredstva.

Vse preveč je odpadkov v čistilnici, mikalnici, predpredilnici, kjer bi lahko količino odpadkov občutno zmanjšali, v predilnici, da bi predelali vso količino navito na flyerske cevke in ne, da se vračajo skoraj polovični navitki. Paziti je treba, da gre dobrega bombaža v pneumaticke čimmanj in v sukalnici, da se potrudimo odviti čim več preje s kopsov. S temi ukrepi bomo imeli koristi mi sami. O varčevanju pri cevkah, papirju, vrečkah, kartonih, zabojih smo že tudi velikokrat govorili.

N. Stamatovski

Predpredilnica je še vedno ozko grlo. Vsak zastoj pomeni manjšo proizvodnjo predilnice. Zato je tudi čiščenje in vzdrževanje strojev zelo pomembno

Program pregledov in

Program pregledov in preizkusov delovnih priprav in naprav je obravnaval DS 4.6.1975. Zbori delovnih ljudi so ga obravnavali in sprejeli skupno s Samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — določbe varstva pri delu, dne 26. 6. 1975.

Preko dve tretjini delavcev je podpisalo izjave, da se strinjajo s samoupravnim sporazumom in splošnimi akti varstva pri delu. Pravilnost postopka o sprejemu pa še ni obravnaval DS, ki se zaradi dopustov še ni sestaj. Ta formalnost bo opravljena v najkrajšem času.

Program pregledov in preizkusov delovnih priprav in naprav je izdelala služba za varstvo pri delu v sodelovanju z ostalimi strokovnimi službami. Program je bil izdelan na osnovi »Pravilnika o periodičnih preiskavah ekoloških razmer na delovnih mestih in v delovnih prostorih ter o pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav« (Ur. list SRS št. 16/1975) in na osnovi »Pravilnika o izdajanju pisemenih izjav in strokovnih ocen glede upoštevanja varstvenih ukrepov in normativov ter o vsebini navodila za varno uporabo in o načinu preizkušanja ter vzdrževanja delovnih priprav in naprav« (Ur. list SRS št. 16/1975).

Program pregledov in preizkusov delovnih priprav in naprav je prilagojen organizacijski shemi podjetja in upošteva specifičnosti tehnološkega procesa.

Program upošteva tudi načela varstva ljudi pri delu. Posamezna določila programa so zahtevna in bodo morale strokovne službe vložiti precej truda, da bomo program dosledno izvajali, za kar mora vsakdo izmed nas prevzeti del odgovornosti.

V nabavo novih delovnih priprav in naprav smo zadnja leta vložili ogromna finančna sredstva, zato je prav, da so stroji brezhibni in vzdrževani. S pravilno uporabo strojev med posluževanjem, pravočasnim odstranjevanjem pomanjkljivosti, zagotavljamo večjo proizvodnjo, večjo varnost delovnega mesta in večje osebne dohodke.

Na podlagi 16. člena Zakona o varstvu pri delu (Ur. list SRS št. 32/74) in 19. člena Samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu — določbe varstva pri delu, je DS sprejel dne po predhodni obravnavi na zborih delovnih ljudi Predilnice Litija naslednji splošni akt:

PROGRAM PREGLEDOV IN PREIZKUSOV DELOVNIH PRIPRAV IN NAPRAV

1. člen

Organizacija združenega dela mora zaradi varnosti pri delu skrbeti za periodične preizkuse kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklimatike ter za periodične preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav.

2. člen

Po »Pravilniku o periodičnih preiskavah ekoloških razmer na delovnih mestih in delovnih prostorih ter o pregledih in preizkusih delovnih priprav in naprav« (Ur. list št. 16/74), se s programom določajo:

1. delovna mesta in delovni prostori, ki jih je treba periodično preiskovati glede na ekološke razmere;
2. delovne priprave in naprave, ki se morajo z vidika varnosti pri delu periodično pregledovati in preizkušati;
3. roke in metodologijo periodičnih pregledov in preizkusov določenih delovnih priprav in naprav.

I. DELOVNA MESTA IN DELOVNI PROSTORI, KI JIH JE TREBA PERIODIČNO PREIZKUSATI GLEDE NA EKOLOŠKE RAZMERE

3. člen

Glede na škodljivosti, ki nastanejo zaradi predelave bombažnih, sintetičnih in ce-

luloznih vlaken, se predpisuje periodične preiskave in meritve:

- a) mikroklimatike v vseh oddelkih in pomožnih prostorih;
- b) ropota in vibracije v oddelkih, kjer delovne priprave in naprave povzročajo ropot, da se ugotovi ali sta ropot in vibracija v mejah, ki jih določajo veljavni predpisi;
- c) količine prahu, ki nastaja ob predelavi naravnih in umetnih tekstilnih surovin;
- d) osvetljenosti delovnih mest in prostorov, upoštevajoč nočno izmenjo.

4. člen

Ekološke meritve delovnih razmer in raziskave škodljivosti se izvajajo za celotno organizacijo združenega dela vsako tretje leto.

Periodične preiskave in meritve se opravljajo v letnem in zimskem razdobju. Ob spremenjenih delovnih razmerah mora poskrbeti služba za varstvo pri delu za ponovno preiskavo in meritve, če ravno rok za ponovno preiskavo in meritve še ni potekel.

5. člen

OZD mora imeti plan ekoloških meritev in raziskav po oddelkih in delovnih mestih.

OZD sme sama opravljati meritve, če ima za opravljanje meritev ustrezen strokovni kader, instrumentarij in potrjeno metodologijo dela meritev s strani pristojnega inšpektorata dela. Redne periodične preglede (1. odstavek 4. člena) opravlja za OZD ustrezeni strokovni zavod.

6. člen

OZD opravlja sama na vsaki delovni izmeni meritve temperature, relativne vlage in hitrosti gibanja zraka na določenih mestih v proizvodnji. Te meritve izvršujejo delavci laboratorija, ki o relativnih meritvah vodijo dnevno evidenco.

preizkusov delovnih priprav in naprav

Služba za varstvo pri delu opravlja občasne meritve osvetljenosti delovnih mest in o rezultatih meritev obvešča odgovorne strokovne službe.

V OZD se opravljajo ekološke meritve mikroklimе, ro-pota, zaprašenosti in osvetljenosti v prostorih in na delovnih mestih:

1. čistilnica s predpredilni-
ca (bombaž)
2. česalnica in čistilnica
sintetike (prizidek)
3. čistilnica sinteti-
ke
4. predpredilnica sinteti-
ke
5. predpredilnica Hergeth
D
6. predpredilnica Hergeth
B
7. čistilnica — agregat za
predenje sintetičnega vlakna
8. čistilnica odpadkov
9. predilnica bombaža I/A
10. predilnica bombaža II/A
11. predilnica sinteti-
ke I/B
12. predilnica sinteti-
ke II/B
13. predilnica bombaža C
14. predilnica bombaža D
15. valčkarna
16. nova dvorana — sukal-
nica
17. sukalnica — stara dvo-
rana 1 in 2
18. stročnarna
19. mehanične delavnice
- a) strojna delavnica
- b) mizarska delavnica
- c) varilnica
- d) kotlarna
20. menza
21. remont motorjev
22. remont viličarjev
23. skladišča surovin in iz-
delkov
24. laboratorij

7. člen

O rezultatih meritev in o tehničnih merah za odpravo ugotovljenih pomanjkljivosti, služba za varstvo pri delu obvešča pristojni inšpektorat dela.

8. člen

Dnevne meritve mikrokli-matskih pogojev opravljajo delavci laboratorija po stal-nem delovnem načrtu v od-delkih:

čistilnica, česalnica, pred-predilnica A in B, predpredil-nica Hergeth, predilnica C in D, sukalnice s previjalnico in fizikalni laboratorij.

Občasne meritve se izvrš-jejo po naročilu proizvodne-ga sektorja ali službe za var-stvo pri delu.

9. člen

OZD je registrirana (oprav-lja laboratorij) pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani, pod številko Fi 1171/72, z dne 12. 9. 1972, za testiranje tekstilnih proiz-vodov in tako opravlja me-ritve mikroklimе z rotacij-skim higrometrom in z avto-matičnimi vlagomeri. Hitrost gibanja zraka pa s katater-metrom. Služba za varstvo pri delu meri občasno osvet-ljenost delovnih mest z lux-metrom. »Norma« — z barv-no in kotno korigirano foto-celico, upoštevajoč zahteve za osvetlitev delovnih mest JUS.U. 09.100, XI — 1962, Ur. list SFRJ št. 48/62.

II. DELOVNE PRIPRAVE IN NAPRAVE, KI SE MORAJO GLEDE NA VARNOST PRI DELU PERIODIČNO PREGLEDATI

10. člen

V skladu z 19. členom Sa-moupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih de-lavcev v združenem delu — določbe varstva pri delu, sme organizacija združenega dela uporabljati samo takšne gradbene objekte, priprave in naprave ter dajati v upora-bo takšna sredstva in opre-mo za osebno varnost, ki ustrezajo pozitivnim predpi-som o varstvu pri delu in za-gotavljajo delavcem varno delo.

Odgovorna oseba o tem iz-da pismeno izjavo, v kateri mora biti navedeno, kateri predpisani in splošno veljav-ni varstveni ukrepi in norma-tivi so upoštevani.

Izpolnitev pogoja mora bi-ti razvidna iz projektne do-kumentacije o tehničnih re-šitvah ter poteku tehnološke-ga procesa.

Varstvene ukrepe morajo upoštevati tudi uvozniki de-lovnih priprav in naprav na mehaniziran pogon, če so na-menjene za tehnološke proce-se ter za delovne priprave, če so namenjene za uporabo v delovnih procesih.

Če uvoznik sam ne more iz-dati pismene izjave, lahko naroči, da izda zanj tako iz-javo pooblaščen organizaci-ja združenega dela. V tem primeru mora biti v pismeni izjavi navedeno, da je izdana po naročilu uvoznika.

11. člen

Strokovno oceno izdajo po-oblašene OZD, kadar jo na-roči pooblaščen OZD ali zah-teva pristojni organ inšpekci-je dela.

12. člen

Za vsako spremembo iz-vedbe delovne priprave in na-prave na mehaniziran pogon, varovalnih naprav ali techno-loškega postopka pri katerem se priprava — naprava upo-rablja, je potrebno ponovno izvršiti oceno varnosti, kot tu-di v primeru, če je zaradi tehnike obdelovanja, potreb-na sprememba oblike varstve-ne naprave.

13. člen

Pismene izjave in strokov-ne ocene glede upoštevanja varstvenih ukrepov in norma-tivov ter o vsebini navodila za varno uporabo in o nači-nu preizkušanja ter vzdrževa-nja delovnih priprav in na-prav hrani služba za varstvo pri delu, fotokopije oziroma kopije pa tudi sektor vzdrže-vanja.

14. člen

Delovne priprave in napra-ve vzdržuje sektor vzdrževa-nja, ki sodeluje z drugimi prizadetiimi sektorji, ki posa-mezne delovne priprave in naprave uporabljajo, in s službo varstva ljudi pri delu.

15. člen

Sektor vzdrževanja lahko za delovne priprave in napra-

ve z večjo stopnjo nevarnosti sklene z drugo organizacijo ali z zasebnim delodajalcem pismeno pogodbo o strokov-nih pregledih in vzdrževanju delovnih priprav in naprav.

Kopijo pogodb dostavlja sektor vzdrževanja službi za varstvo pri delu.

16. člen

Služba vzdrževanja hrani za delovne priprave in napra-ve na mehaniziran pogon predpisano tehnično doku-mentacijo in navodila za var-no uporabo, način preizkušnja in vzdrževanja.

17. člen

Za vsako delovno pripravo in napravo vodi služba vzdrževanja strojne kartice s teh-ničnimi podatki in pregledi kvarov in lomov.

18. člen

Za preglede in popravila prevoznega parka v notra-njem transportu, je odgovo-ren komercialni sektor, ki ima organizirano posebno službo za preglede in popra-vila viličarjev, avtokare in drugih prevoznih sredstev. O pregledih in popravilih vodi vodja vzdrževalnih del pisme-no evidenco in dokumentaci-jo.

19. člen

Na podlagi akta o sistemiza-ciji delovnih mest, izda ge-neralni direktor na predlog službe za varstvo pri delu in direktorjev posameznih sek-torjev, odgovornim strokov-nim osebam pismeno odločbo, z navedbo delovnih priprav in naprav za katere so odgovor-ni in navedbo vsebine te od-govornosti.

20. člen

Nove ali premeščene delov-ne priprave in naprave se po-stavljajo pod vodstvom od-govorne osebe.

Predno gre delovna pripra-va ali naprava na mehanizi-ran pogon v poizkusno obra-tovanje, morajo biti izvedeni varstveni ukrepi:

1. Ob zagonu delovne pri-prave in naprave se naredi zapisnik na predpisanem obrazcu.

V zapisnik se vnesejo vred-nosti izolacijske upornosti in kratkostičnih upornosti iz-klopnih tokokrogov ob faz-nem stiku z maso in morebit-ne pomanjkljivosti, ki se ma-rajo odpraviti. Zapisnik pod-pišejo: vodja obratnega vzdrževanja, vodja elektropogona in odgovorni obratovodja.

21. člen

Ob vstavljanju v pogon de-lovne priprave in naprave z večjo stopnjo nevarnosti za poškodbe ali nastanek zdravstvenih okvar, mora vodja obratnega vzdrževanja ali druga odgovorna oseba obve-stiti službo za varstvo pri delu.

22. člen

Služba za varstvo pri delu ima na podlagi 39. člena Sa-moupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delav-

cev v združenem delu — do-ločbe varstva pri delu in na podlagi izdanega pooblastila DS, pravico prepovedati delo na delovnih mestih ali delih, kjer je neposredno ogroženo življenje ali zdravje delavca. O prepovedi dela ali obra-to-vanja delovnih priprav ali na-prav, ki so v vzročni zvezi z neposredno življenjsko nevar-nostjo delavca, služba za var-stvo pri delu takoj obvesti direktorja prizadetega sekto-rja, organ delavske kontrole in pristojno inšpekcijo dela.

23. člen

Stroji se čistijo in vzdržu-jejo po planu čiščenja in vzdrževanja. Po zaključnem remontu oziroma čiščenju se naredi prvo-predajni zapi-snik, ki ga podpiše vodja re-monta, obratni električar in oddelkovodja. V zapisnik se vnesejo morebitne pripombe.

24. člen

Pri pregledu delovnih pri-prav in naprav, se upošteva-jo tehnični predpisi, določbe varstva pri delu in roki pre-gledov, ki so predpisani za posamezne delovne priprave in naprave.

Ce ni predpisan krajši rok, je obvezen preventivni pregled delovne naprave in priprave tromesečno po predpisanem redosledu pregleda delovne priprave in naprave.

O rezultatih pregledov vo-di služba obratnega vzdrževa-nja ali druga pooblaščen-a služba, pismeno evidenco.

25. člen

Odbor za varstvo pri delu imenuje strokovno komisijo, ki ugotavlja stanje delovnih priprav in naprav, delovnih razmer in drugih činiteljev, ki vplivajo na varnost delov-nega mesta.

Strokovna komisija ima ima pravico izvršiti nadzor nad izvajanjem preventivnih pregledov delovnih naprav in priprav.

O rezultatih pregleda poda komisija poročilo Odboru za varstvo pri delu.

26. člen

Za strokovne preglede de-lovnih priprav in naprav, ki jih je OZD dolžna dajati na pregled strokovnim osebam oziroma zavodom, ki imajo pooblastilo za opravljanje pregledov, odgovarja služba za varstvo pri delu.

Služba za varstvo pri delu vodi seznam delovnih priprav in naprav, rezultate strokov-nih pregledov in drugo doku-mentacijo.

27. člen

Odgovorne strokovne služ-be, ki delovne priprave in naprave uporabljajo, so dolž-ne vsakodnevno delovne pri-prave in naprave pregledovati in odstranjevati pomanjklji-vosti oziroma izdati delovni nalog za popravilo.

28. člen

V oddelkih, kjer obratu-jejo delovne priprave in na-prave z večjo nevarnostjo za življenje ali zdravstvene okvare, izpolnjujejo mojstri primopredajni zapisnik.

Na izmenj dajojo vodniki dvigal mojstru bombažne predilnice pismeno poročilo o izpravnosti varnostnih na-prav dvigal.

Mojstri so dolžni ob večjih okvarah dvigalo izločiti iz obratovanja in izdajati službi vzdrževanja naloge za popra-vila.

29. člen

Za varno posluževanje bu-tanske postaje in instalacij za tekoči propan-butan plin je odgovoren v obratu druž-bene prehrane ali v počitniškem domu upravnik, ki vsa-kodnevno ugotavlja brezhib-nost delovanja naprav in skr-bi za popravila instalacij.

30. člen

Seznam delovnih prostorov, delovnih priprav in naprav se z nabavo novih ali izločanjem dotrajanih naprav in priprav, izpreminja in dopolnjuje.

31. člen

Z izdajo novih standardov, normativov in tehničnih pra-vilnikov varstva pri delu, se roki in načini pregledov de-lovnih naprav in priprav pri-lagajajo pozitivni zakonodaji varstva pri delu.

32. člen

Služba za varstvo pri delu je dolžna opozarjati o vseh spremembah predpisov, strokovne službe prizadetih sek-torjev.

33. člen

Določbe tega pravilnika se uporabljajo 8. dan po objavi.

F. LESJAK

Nova fasada tudi na drugem delu zgradbe

Pomen in vloga družbenega pravobranilca samoupravljanja v varstvu samoupravnih pravic in družbene lastnine

Po Ustavi SFRJ se zagotavlja posebno varstvo samoupravnim pravicam delovnih ljudi in družbeni lastnini. To varstvo uresničujejo skupščine družbenopolitičnih skupnosti in njim odgovorni organi, sodišča, ustavna sodišča, javni tožilec in družbeni pravobranilec samoupravljanja. Kako se uresničuje družbeno varstvo samoupravnih pravic, določa Ustava in Zakon.

V Litijskem predilu št. 4 smo pisali o uveljavljanju varstva pravic po našem samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in opisali delokroge sodišč združenega dela, ki odločajo v sporih iz medsebojnih razmerij v primerih, ko delavec ni zadovoljen z dokončno odločitvijo, sprejeto v delovni organizaciji. Pri tem moramo poudariti, da lahko skupščina družbenopolitične skupnosti v skladu z zakonom zadrži izvršitev sklepov, ki so bili izdani v delovni organizaciji, pa tudi drugih aktov in dejanj, s katerim bi bile kršene samoupravne pravice delovnih ljudi in prizadeta družbena lastnina in sama začne postopek pred pristojnim sodiščem. Po Ustavi pa je še uveden nov organ, in sicer družbeni pravobranilec samoupravljanja, ki kot samostojni organ družbene skupnosti uporablja ukrepe in pravna sredstva ter izvršuje druge po zakonu določene pravice in dolžnosti, da uresničuje družbeno varstvo samoupravnih pravic pa tudi družbene lastnine. Ustrezni zvezni zakon je izšel, in sicer Zakon o družbenem pravobranilcu samoupravljanja v Ur. listu SFRJ št. 36 z dne 25. julija 1975, izdan pa je bil še republiški zakon v Ur. listu SRS št. 21 z dne 1. 8. 1975 o družbenem pravobranilcu samoupravljanja.

Družbeni pravobranilec začne postopek za varstvo samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine pred skupščino družbenopolitične skupnosti, ustavnim sodiščem ali sodiščem, na lastno pobudo ali na predlog delavcev, organov samoupravne kontrole, organizacije združenega dela, drugih samoupravnih organizacij in skupnosti, družtev, družbenopolitičnih in drugih organizacij, občanov ter organov družbenopolitične skupnosti.

Zato družbeni pravobranilec samoupravljanja sprejema od delavcev, organizacij, itd. vloge in izjave o kršitvi samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine, predlagatelju pa mora sporočiti, kaj je storil v konkretni zadevi. Če družbeni pravobranilec samoupravljanja meni, da so s splošnim ali posamičnim aktom ali z dejanjem organizacije združenega dela, druge samoupravne organizacije ali skupnosti družbeno politične organizacije, kršene samoupravne pravice delovnih ljudi ali oškodovana družbena lastnina, ima pravico in dolžnost,

da na to opozori vlagatelja oz. predlagatelja in da predlaga ali pa da pobudo za vskladitev akta z Ustavo, Zakonom ali drugim predpisom. Družbeni pravobranilec lahko zahteva v primeru varstva samoupravnih pravic ali družbene lastnine, da se skliče seja organov upravljanja organizacije združenega dela ali seja drugega organa, da se prouči in razjasni sporost varstva samoupravnih pravic. Lahko tudi zahteva, da se delovnim ljudem sporoči in objavijo listine ter podatki, ki se nanašajo na uresničevanje njihovih samoupravnih pravic. Posluži se lahko pa tudi drugega ukrepa, za katerega je pooblaščen z zakonom.

Če pooblaščen delavec oz. organ ne skliče seje na zahtevo družbenega pravobranilca v 15 dneh, sme družbeni pravobranilec samoupravljanja sam sklicati sejo, potem, ko dobi mnenje socialistične zveze in sindikata. Družbeni pravobranilec lahko izda obrazložen sklep in začasno zadrži splošni ali posamični akt, razen tistega, ki je bil izdan v upravnem ali sodnem postopku, kot tudi izvršitev dejanja organizacije, če bi bila z izvršitvijo akta ali dejanja huje kršena samoupravna pravica delovnih ljudi ali oškodovana družbena lastnina. Če se pa organizacija ne strinja s sklepom, pa lahko predlaga sodišču oz. drugemu pristojnemu organu, da odpravi sklep družbenega pravobranilca.

Iz opisanega delokroga družbenega pravobranilca samoupravljanja vidimo, da so široka njegova pooblastila in zelo pomembna za družbo, posameznika in organizacije. Zelo pomembna pravica oz. dolžnost družbenega pravobranilca je po ustavi in zakonu, da predlaga skupščini družbeno politične skupnosti, da uporabi z ustavo in z zakonom predvidene ukrepe (razpustitev delavskega sveta oz. drugega organa upravljanja in razpisati volitve, razpustitev izvršilnih organov in odstavitev poslovnih organov in delavcev na vodilnih delovnih mestih, itd.), če nastanejo v organizaciji združenega dela, drugi samoupravni organizaciji bistvene motnje v samoupravnih odnosih, če so huje prizadeti družbeni interesi ali če organizacija oz. skupnost ne izpolnjuje z zakonom določenih obveznosti. Omenjeno pravico ima tudi skupščina družbeno politične skupnosti, ki pa mora obvestiti o tem družbenega pravo-

branilca, ki pošlje skupščini v obravnavo svoje mnenje o uporabljenem ukrepu.

Zaradi varstva samoupravnih pravic delovnih ljudi in družbene lastnine prične družbeni pravobranilec postopek pred sodiščem združenega dela oz. pred drugim pristojnim sodiščem ali drugim organom in ima v tem postopku vsa pooblastila, ki so določena z zakonom.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je dolžan dati ovadbo pristojnemu javnemu tožilcu zaradi uvedbe postopka zoper odgovorno osebo, če smatra, da je s kršitvijo samoupravnih pravic delovnih ljudi ali oškodovanjem družbene lastnine storjeno kaznivo dejanje.

Družbeni pravobranilec ima pravico vpogleda v dejavnost organizacije združenega dela, drugih samoupravnih organizacij in da od njih zahteva njihove samoupravne akte in druge podatke ter obvestila. Družbenemu pravobranilcu pa dajejo družbeno politične organizacije, sodišča in drugi organi, ustrezno pomoč, da lahko uresničuje zadane naloge.

Družbeni pravobranilec se postavlja za območje republike, za območje ene ali več občin. Družbeni pravobranilec ne more opravljati funkcije v državnih in samoupravnih organih, niti ne more opravljati službe ali dela, ki je nezdružljivo z njegovo funkcijo.

Družbenega pravobranilca samoupravljanja SR Slovenije imenuje in razrešuje skupščina socialistične republike Slovenije. Družbenega pravobranilca za območje ene ali več občin imenuje in razrešuje skupščina občine oz. skupščine občin na območju katerih družbeni pravobranilec izvršuje svojo funkcijo.

Družbeni pravobranilec se imenuje za 8 let in ne sme biti znova imenovan na to funkcijo, lahko pa je preje razrešen pod pogoji, ki jih določa zakon. Namestnik in pomočnik družbenega pravobranilca se prav tako imenujeta za dobo 8 let, sta pa lahko ponovno imenovana.

Družbeni pravobranilec SR Slovenije deluje že par mesecev, čutiti je bilo že njegove posege za zaščito samoupravnih pravic. Vse večja dejavnost in pomembnost uresničevanja ustave in drugih predpisov pa bo vidna v naprej, sedaj ko je izdan republiški zakon o družbenem pravobranilcu in ko bo sprejeta nova zakonodaja o družbeni lastnini in organizacijah združenega dela in ko bodo imenovani družbeni pravobranilci samoupravljanja za območje občine oz. več občin.

A. A.

Sindikalna lista je prinesla letos tudi možnost denarnih nagrad ob delovnih jubilejih, kot so 10, 20 in 30 letnica dela v istem podjetju. Enako določilo so sprejeli tudi zbori našega kolektiva in smo ga vnesli v samoupravni sporazum o ugotavljanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Tako bomo letos prvič delili denarne nagrade, medtem, ko so prejšnje leto jubilarji za 20 let dela v podjetju dobili ure, ki pa bodo tudi v prihodnje še ostale, saj večina ljudi želi imeti tudi trajen spomin na podjetje, kjer so delali

Vprašanje je, kaj bo predpisala sindikalna lista, kakšen bo položaj v podjetju. Zato bomo to vprašanje že rešili prihodnje leto ob enakem času, neučakancem pa ne preostane drugega kot da počakajo.

In ker nekateri mislijo, da bodo dobili več nagrad, naj zapišemo, da je ta nagrada enkratna in jo je torej mogoče dobiti v enem letu samo za en jubilej. Tisti, ki imajo deset let za deset, »dvajsetletniki« za dvajset in tisti, ki imajo trideset in več let delovne dobe v podjetju za trideset let in ne vse tri,

Komu jubilejne nagrade

desetletja. Ure so že nekaka stalna priznanja — za denarne nagrade pa zaenkrat to še ni rešeno. Prvo vprašanje je denar, zato zbori delovnih ljudi lahko sklenejo, da bo nagrada nižja, ali pa je sploh ne bo. Ker nekatere že zanima, koliko bodo dobili prihodnje leto, jim moramo povedati, da tega zaenkrat še nihče ne ve.

kot so nekateri napačno mislili. Kaj vse se šteje v delovno dobo v podjetju, smo podrobno objavili v informacijah, prav tako tudi način letošnje delitve, ki je nekoliko drugačna, ker je prva in z njeno okrog 500 delavcev. Kdor želi še podrobnejše informacije, naj se oglasi v splošnem sektorju podjetja.

Poročilo Odbora za obravnavanje odgovornosti delavcev

Odbor za obravnavanje odgovornosti delavcev je v I. polletju na svojih razpravah obravnaval

11 delavcev zaradi kršitev delovnih dolžnosti

Izrekel je naslednje ukrepe:

6 opominov — v enem primeru zaradi neopravičenega izostanka

— v petih primerih zaradi neudeležbe na gasilskih vajah

2 javna opomina — v obeh primerih zaradi neopravičenih izostankov

1 ukrep prenehanja lastnosti delavca pogojno za dobo 3 mesecev zaradi neudeležbe na gasilskih vajah in prihoda na delo v vinjenem stanju

1 ukrep prenehanja lastnosti delavke pogojno za dobo 6 mesecev zaradi neopravičenega izostanka in ker je med delom ponudila sodelavki alkoholno pijačo

1 ukrep prenehanja lastnosti delavke zaradi neopravičenih izostankov

Poleg izrečenih ukrepov na Odboru za obravnavanje odgovornosti delavcev je bilo še

11 delavcev ustno opozorjenih glede na to, da so bile to lažje kršitve in so delavci delovno dolžnost prvič kršili in sicer

— 7 zaradi neopravičenih izostankov

— 1 ker je nameravala iz podjetja odnesti 2 steklenički jupija

— 1 ker je nameraval iz podjetja odnesti več stare litine, kot jo je plačal

— 2 pa, ker sta iz podjetja odšla brez dovolilnice.

Na delovnem sestanku vseh delavcev iz predprijave 3. izmena dne 13. 6. 1975 pa so delavci obravnavali primere nediscipline, odstranjevanja z delovnih mest in neprimernih medsebojnih odnosov, ki so povzročili motnje pri delu. Slabšanje discipline v tem oddelku je imelo za posledico slabše proizvodne rezultate. Slabi medsebojni odnosi pa so šli tako daleč, da so nastajali spori med sodelavci in medsebojne obtožbe so bile polne psovok oz. neprimernih izrazov. Delavcem je bila na tem sestanku pojasnjena situacija tekstilne industrije doma in v svetu.

Neupoštevanje discipline je bilo tudi vzrok za negotovost tistih delavcev, ki spoštujejo delovna navodila in samoupravne akte.

Na tem sestanku so bili poleg direktorja proizvodnega sektorja, direktorja kadrovskega splošnega sektorja navzoči še sekretar osnovne organizacije ZK, predsednik konference osnovne organizacije sindikata, članica odbora delavske kontrole in predsednik aktivna mladine.

Ob zaključku tega delovnega sestanka je večina navzočih sklenila, da se ena delavka iz tega oddelka, (izmene) razporedi na drugo delovno mesto. O tej razporeditvi bo še sklepal Odbor za medsebojna razmerja.

L. R.

- dopusti - dopusti - dopusti - dopusti - dopusti -

Kratek obisk v Novigradu, kjer naši delavci preživljajo dopuste, ne more prikazati celotne slike počitniškega doma. Zunanost je lepo urejena in vendar pogrešamo več zelenja, več cvetov v senci borovcev.

dom,« pravi upravnik Zvone Bric, ki letos prvič vodi naš počitniški dom. Tudi muhasto vreme je letos obali precej prizanesclo, saj je v glavnem ob morju sonce. Slabše je v našem počitniškem domu, kadar dežuje.

Ljudje nimajo kaj početi in se dolgočasijo po hišicah.

Upravnik je predlagal še nekatere spremembe.

»Veliko pride starejših ljudi, ki ne znajo plavati in ne upajo v vodo. Zanje bi moral poskrbeti

stvo organizirano, in pa bazenček za otroke bi morali urediti, da bi tudi ti lahko uživali v vodi. Za odrasle bi bilo treba še več športnih objektov, saj se ljudje kmalu naveličajo ležanja, kakšne posebne zabave v Novigradu pa tudi ni.«

Zanimanje za letovanje v našem domu je letos večje, kot smo pričakovali. Sindikat je zadolžen, da za prihodnje leto pripravi pravilnik o letovanju, ki naj bi prinesel možnost letovanja vsem članom kolektiva pod enakimi pogoji.

Naša plaža v Novigradu je lepo urejena in vedno čista

Osebjem skrbi, da je tudi plaža vedno čista in urejena, da se kopalci kar najbolje počutijo. Tudi ježev je nekoliko manj, sploh pri drugem pomolu na mariborski strani. Kakšna je hrana, povedo lahko tisti, ki so v Novigradu bili. Eni jo hvalijo, drugi zmigujejo z rameni — vsakdo ima svoj okus.

»S 'fabričani' nimamo nobenih problemov, medtem ko nekateri drugi gostje mislijo, da je to hotel in ne počitniški

Hišice so v prijetni borovi senci

Da je z denarjem vse v redu, skrbi tov. Slavka Mrzelj

Na soncu je vroče, na balinišču tudi

nekdo, ki bi jih navadil na vodo, marsikdo pa bi se naučil tudi plavati. Če bi ponudili brezplačno letovanje, bi bil gotovo kakšen učitelj pripravljen nekaj ur dnevno »delati« z neplavalci.

Drugo vprašanje so otroci, ki jih je iz leta v leto več v Novigradu. Velikokrat starši nimajo nič od dopusta. Za otroke naj bi organizirali »varstvo« nekaj ur dopoldne in popoldne. Seveda naj bi bilo to var-

»Kaj sem že hotel reči?«

Predstavljamo vam: Zuhro Grošič

Srečala sva se na njenem domu. Je na poročniškem dopustu, saj je njena Hida stara komaj štiri mesece. Ob njej so bili tudi njeni trije sinovi: Kemal, Zemko in Džemal. Pogovora ni bilo težko začeti, saj so vprašanja ponujala kar sama.

»Četrto leto teče, odkar sem prišla v Slovenijo. Bilo mi je, kot da bi prišla ovca med ljudi — ničesar nisem razumela, ničesar znala povedati. Upanje, da bi se naučila jezika, je bilo minimalno.«

Danes sporazumevanje s Slovenci ni več noben problem, čeprav sama pravi, da povedati še ne more vsega tako, kot bi včasih rada, je začetne težave kaj kmalu premagala.

»Prišla sem, da bi delala, da bi z družino lažje živela, da bi imeli otroci boljše pogoje, kot sem jih imela jaz in moj mož. On je bil že prej v Sloveniji, jaz pa se nisem mogla zaposliti. Kam bi dala svoje tri sinove? Plačevala sem stanovanje in hrano — trdo je šlo. Sedem let sem živela loče-

no življenje, potem nisem vzdržala več. Rekla sem mu, naj pride nazaj v Bosno ali pa grem še jaz za njim. Zvedela sem, da v Predilnici iščejo ženske in sem šla vprašat. Drugi mesec sem bila takrat v Sloveniji.«

Bila je sprejeta v vlagalnico. Za njo je prišel v naše podjetje tudi mož. Razporejena sta bila na različni izmeni, da imata

Svetel žarek je posijal v njeno življenje tisti dan, ko se je prvič odpravila na delo.

Obeta se jima lepša prihodnost

tako rešen tudi problem otroškega varstva.

»Neizmerno sem hvaležna Predilnici, da me je tako razporedila.«

Zuhra s sinovi in hčerko v naročju

dejo do poklicev, ki si jih bodo želeli.«

Danes so družine s štirimi kričaci že bolj redke — se boste odločili še za kakšnega otroka?

»Kje pa. Ne bi imeli štirih, če bi imeli že prej hčer. No, sedaj se nam je posrečilo.«

Nagnila se je k mali Hidki, ki je medtem že zaspala v vozičku. Tudi fantje se niso prav nič sramovali pokazati, kako jo imajo radi.

Začeli so si urejati svoj novi dom. Lastnica, kjer so stanovali, jim je zapislala hišo z vrtom, in sedaj jo že povečujejo, tudi vodo so že dobili.

»Predilnica nam je dala kredit, da bomo lahko nadaljevali. Potem bomo imeli malo več prostora. Ko bomo vsaj za silo

uredili stanovanje, bo k meni prišla še moja mati, ker ji je tu zelo všeč. Malo bo pomagala pri delu z otroki, pa tu bo lažje živela kot v odmaknjeni bosanski vasi.«

Prehod iz enega kraja v drugega pomeni velikokrat ali pa vedno tudi prehod iz enega načina življenja v drugega.

»Ni se bilo težko privaditi. Res je življenje v Sloveniji nekoliko dražje, a sva oba zaposlena in lažje živimo. Še marsikatera žena bi iz Bosne prišla za svojim možem, če bi smela.«

Zadovoljna je s tem, kar je dosegla v zadnjih letih, zadovoljen je mož in celotna družina. In kako malo je včasih treba, da je človek zadovoljen in srečen.

T. Štrus

Praznovanje 20. obletnice

Praznovanje 20-letnice obstoja Občinske gasilske zveze Litija, ki je bila ustanovljena 24. 7. 1955 v salonu pri Urški v Litiji, je hkrati tudi naš jubilej, saj smo nekaj mesecev kasneje ustanovili svoje gasilsko društvo. Ločili smo se od gasilskega društva Litija, kjer smo bili organizirani v četo. Društvo od ustanovitve organizirano skrbi za požarno varnost podjetja, za strokovno izobraževanje delavcev iz požarne preventive, za strokovno pripravljenost tekmovalnih desetlin. Predilnica Litija je prevzela pokroviteljstvo nad praznovanjem ObGZ, ki bo od 7. do 14. septembra 1975 v Litiji. Občinska gasilska zveza Litija in upravni odbor operativnega štaba sta sestavila celotnedenjski program, ki je obenem tudi uvod v požarno-varnostni teden. V gasilskih domovih bodo organizirane gasilske razstave. Na vseh šolah bodo otroci pisali spis o gasilstvu. V kino dvorinah bodo na sporedu filmi iz požarne varnosti.

V soboto 13. septembra 1975 bo ob 17. uri velika gasilska vaja s sodelovanjem vseh društev, ki imajo opremo za gašenje lahkovnetljivih tekočin, za reševanje iz višjih nadstropij stolpnice (reševalni prt, lestve), prikazano pa bo tudi gašenje z vsemi vrstami gasilskih aparatov (na vodo, peno, prah in plin). Vaja bo prikazala tudi, kako se je treba evakuirati v slučaju elementarne nesreče v mirnem in vojnem času, ker bodo na vaji sodelovale tudi enote civilne zaščite. Po končani vaji bo v Sindikalni dvorani na

Stavbah slavnostna seja Občinske gasilske zveze Litija, na kateri bodo podeljena visoka gasilska odlikovanja in priznanja za dolgoletno delo v gasilskih organizacijah. Po slavnostni seji bo gasilska veselica z bogatim srečolovom.

V nedeljo 14. septembra 1975 bo ob 8. uri gasilsko občinsko tekmovanje na nogometnem igrišču. Na to tekmovanje so vabljeni vsa društva v občini. Ker se naše društvo udeležuje vseh tekmovalnih in obenem praznujemo 30-letnico obstoja, je Predilnica Litija povabila nekatera društva naših poslovnih partnerjev na to tekmovanje in to: Svilanit Kamnik, Tosame Domžale in bombažne tkalnice Vižmarje. S tem ne želimo manifestirati samo naše poslovne odnose, temveč razširiti kolektivno sodelovanje še na ostala področja. Z udeležbo teh desetlin na tekmovanju želimo okrepiti konkurenčnost desetlin, popestriti program in dati poudarek praznovanju 20-letnice ObGZ Litija in našega društva. Ker bodo na te tekmovanje prišle desetine z dolgoletno tradicijo, ki jih že poznamo iz ostalih tekmovalj, se moramo dobro pripraviti z moško in žensko desetino. Zato bomo morali najti skupni jezik in omogočiti članom in članicam gasilskih desetlin, da bodo redno hodile na vaje. Po končanem tekmovanju bo ob 14. uri pred Osnovno šolo zbor vseh nastopajočih in povorka skozi Litijo do Sindikalne dvorane, kjer bodo podeljeni pokali in diplome.

R. Zupan

Alkoholizem

Alkoholizem je tudi na Slovenskem pomemben in težko rešljiv socialno medicinski problem. Prve začetke boja proti alkoholizmu zasledimo v Sloveniji že leta 1952. Pionir na tem področju je bila organizacija RK. V 60 letih je k sodelovanju pritegnila tudi druge družbene in družbenopolitične organizacije. V letu 1973 in 1974 so bili na republiškem nivoju sprejeti akcijski programi boja proti alkoholizmu.

Alkoholizem je socialno-družbena bolezen. Prizadene obolelega, ki postane od alkohola odvisen, kar privede do težjih zdravstvenih okvar in socialnih težav. Te težave se sprva odražajo v družini, v kasnejšem obdobju pa tudi na delovnem mestu. Zaradi zmanjšane produktivnosti, ki jo zasledimo pri alkoholiku, pa je prizadeta tudi družba.

Svetovna zdravstvena organizacija definira alkoholika kot trajnega in prekomernega pivca alkoholnih pijač, ki je od alkohola odvisen in ga to privede do duševnih motenj ali okvar njegovega duševnega in fizičnega zdravja, do težav v odnosu s drugimi in do škode v socialnem in ekonomskem pogledu.

Število alkoholikov je na svetu zelo veliko. Nekateri statistični podatki kažejo, da živi v SFRJ 900.000 alkoholikov. V letu 1973 je bilo na prebivalca SFRJ potrošeno 12,3 L čistega alkohola. Povprečje za Slovenijo je bilo nekoliko višje in sicer 15,45 L čistega alkohola na prebivalca letno. S temi podatki pa se uvrščamo v sam vrh evropskega prostora.

Vedno se moramo zavedati, da je alkoholizem bolezen in da je alkoholik bolnik. Povsem razumljivo se nam zdi, da je boleznijo potrebno zdraviti in da je bolnik potreben ustrezne strokovne pomoči. Drugačna pa je miselnost, kadar govorimo o bolniku — alkoholiku. Tudi on je potreben ustrezne strokovne pomoči in predvsem zdravljenja.

V naših krajih pride človek do prvih stikov z alkoholom v največ primerih že v zgodnjih otroških letih, najkasneje v puberteti.

Kar pomislimo, kako se vsi nasmejnemo, ko vidimo otroka, ki prime kozarec z vinom in po manjšem požirku skremži svoj obraz. Mislimo si, da otrok potrebuje kislino in da je dobro, če popije malo vina. Ni redka mamica, ki cucelj svojega otroka večkrat namoči v vino.

Mladi človek spočetka uživa alkoholne pijače z namenom, da se identificira z odraslimi. Na to pitje navadno še nismo pozorni. Zaskrbljeni pa postajamo, ko se prične tak mladoletnik asocialno obnašati. Govorimo o predalkoholnih fazih. V nadaljnjem razvoju alkoholne zasvojenosti toleranca do alkohola raste. Pravimo, da človek prenese velike količine alkohola. O prvem začetku alkoholizma pa govorimo, ko se srečujemo s prvimi pojavi alkoholne amenizije. Po streznitvi se človek natančno ne spominja vsega, kar se je dogajalo, dokler je bil pijan.

Osebnost človeka alkoholika se prične počasi in vztrajno spreminjati. Spremeni se

večini primerov ne more pomagati sam, temveč mu je pri zdravljenju potrebna tuja pomoč.

Velikokrat se sprašujemo, kako alkoholika pripraviti do zdravljenja. Dobro vemo, da postane alkoholik agresiven, če mu »omenimo« zdravljenje. Zmanjšati mu moramo manipulacijsko polje na minimum.

Ne smemo akceptirati oparavil za popivanje, ki so pri njem na vsakdanjem redu. Potrebno je aktivirati vse dejavnike, kot je družina, delovna organizacija, zdravstvena in socialna služba.

V tem sestavku želimo poudariti predvsem naloge delovne organizacije. Prvo in najpomembnejše je, da njegovega izostajanja z dela zaradi vinjenosti ne opravičujemo in nadoknadimo z rednim dopustom. Vsak mojster je dolžan, da delavca, ki prihaja vinjen na delo napoti domov in mu beleži neopravičeni izostanek. S tem ko ima neopravičene izostanke pride do obravnave. Dosegli smo dokaj ugoden moment, ko alkoholika postavimo pred dejstvo: zdravljenje ali obravnava na disciplinski komisiji, ki lahko po večkratnih ponovitvah vodi do izključitve iz delovne organizacije. V tej fazi socialna služba podjetja pritegne k sodelovanju družino in alkoholiku zagotovi ustrezno zdravstveno pomoč.

Alkoholiki se lahko zdravijo v bolnici, dispanzerjih ali v klubu zdravljenih alkoholikov. Pri vseh oblikah pa je nujno sodelovanje družine. S tem, da je alkoholik pristal na bivanje v bolnici ali redno obiskuje dispanzerske skupine, še ni rečeno, da se tudi zdravi. Pri zdravljenju ga je potrebno motivirati, da bo zdravljenje doživel kot svoje lastno delo. Prvi korak pri tem pa je spoznanje, da je res alkoholik in da je nje-

gov odnos do alkohola drugačen. Njegova izjava »da res malo preveč pije« še ne pomeni dokaz spoznanja, da je res alkoholik. Veliko alkoholikov si želi neko zdravilo s katerim bi dosegel, da bi mu alkohol zasmrdel. To pomeni, da v njem še vedno tli želja po pitju alkohola. Taka zdravila ni. Pri zdravljenju si sicer pomaga s tabletami, ki mu omogočijo, da ostane trezen. Če kljub jemanju tablet posega po alkoholu, pride do težkih akutnih

reakcij organizma, ki lahko vodijo v smrt.

Vsak alkoholik, ki se je zavestno odločil za zdravljenje, se mora zavedati, da je vsaka kapljica alkohola zanj usodna in ga lahko ponovno pripelje na staro pot.

Pri zdravljenju drugih obolenj velja, da jih je bolje preprečevati kot zdraviti. Tega načela bi se morali držati tudi pri alkoholizmu.

Vera OTOREPEC

Poškodbe v juliju

V juliju je bilo 9 poškodb, od tega 6 na delu in 3 na poti na delo. Na delu sta bili dve poškodbi, ki bi lahko imele težje posledice in to zaradi odstranjevanja navitih vlaken z roko med obratovanjem stroja in druga poškodba zaradi odstranitve zaščitnega pokrova in posega s prsti med vrteče se dele stroja. Kdaj bomo spoznali, da s kršenjem varnostnih predpisov škodujemo sebi in skupnosti. Tudi manjše poškodbe zmanjšujejo delovno sposobnost in so večkrat vzrok invalidnosti poškodovancev.

OBRATNE POŠKODBE

1. Premk Matjaž — Iepilec trakov

Opis poškodbe: Poškodovanec je pomagal sodelavcu dvigniti leseno košaro z navitki. Med dvigom košare, se mu je noht palca leve noge zataknil ob rob dna košare in mu je zato rob košare poškodoval palec.

Vzrok poškodbe: odprta in neprimerna obutev poškodovanca

2. Škoda Anica — pomočnica v kuhinji

Opis poškodbe: V Počitniškem domu se je poškodovanca pri pomivanju posode zbodla z žično gobico v palec desne roke.

Vzrok poškodbe: infekcija — zastrupitev

3. Kralj Berta — zbiralka cev

Opis poškodbe: Poškodovanca je namerala odnesti prazen pločevinasti zaboj na odrejeno mesto. Ko je zabojček dvignila iz papirnatega kartonskega podstavka, ji je zdrsnil iz desne roke in padel na palec leve noge ter ji ga poškodoval.

Vzrok poškodbe: neprisebnost ob dvigu zaboja

4. Cestnik Pavla — predica na prstančnih strojih

Opis poškodbe: Med namestitvijo vreten-skega traku na napenjalno jermenico prstančnega stroja, je zdrsnil vretenjski trak iz napenjalne jermenice, se strgal in udaril predico v ramo leve roke in ji jo poškodoval.

Vzrok poškodbe: nepredvidanje nevarnosti in nevarni način dela.

5. Rusjan Filip — posluževalec mikalnikov

Opis poškodbe: Med posluževanjem strojev je poškodovanec opazil, da se ne vrtili odvajalni valj mikal-

nika. Stroj je ustavil, odstranil zaščitni pokrov in z desno roko potisnil zobčnik, istočasno pa vključil umivalnik v pogon. Zobčnika odvajalnega kalandra sta mu zgrabila prstanec desne roke in mu ga poškodovala.

Vzrok poškodbe: Popravilo med obratovanjem stroja, za katero poškodovanec ni bil pooblaščen.

6. Lokar Nada — snemalka preje

Opis poškodbe: Poškodovanca je na prstančnem stroju vezala pretrgane niti. Opazila je, da se je na odvajalno rebričasto gred navilo vlakno. Z levo roko je z nožem prerezala vrhnje plasti vlakna, s prsti desne roke pa je skušala odstraniti na pol prerezano vlakno. Nena-doma je vlakno pritisnilo delavki kazalec in sredinec desne roke ob rebričasto gred in jih v smeri vrtenja ovilo okoli osi, ter jih poškodovalo.

Vzrok poškodbe: odstranjevanje sintetičnega vlakna med obratovanjem

POŠKODBE NA POTI NA DELO

7. Doblekar Milan — posluževalec mikalnikov

Opis poškodbe: Poškodovanec se je peljal z motorjem v službo. Nena-doma je zapeljal na kamen, zaradi katerega mu je vozilo spodneslo. Ob padcu si je poškodoval levo stran prsnega koša.

Vzrok poškodbe: kamen na cesti in razdrta cesta

8. Tomažin Jožefa — snemalka na flyerjih

Opis poškodbe: Poškodovanca se je peljala s ponijem v službo. Na križišču je zaradi močno posute ceste poni spodneslo in je zato padla. Ob padcu si je poškodovala komolec leve in dlan desne roke ter koleno leve noge.

Vzrok poškodbe: močno posuta cesta in večja hitrost poškodovanke

9. Karlin Olga — snemalka na prstančnih strojih

Opis poškodbe: V zgodnji jutranji uri je poškodovanca na strmi kamniti poti, ko je šla iz Tirne proti Savi pri Litiji, spodrsnilo.

Ob lovljenju ravnotežja je padla in si poškodovala pestje leve roke.

Vzrok: kamnita in kotanja-šča pot

Kadrovske vesti

PRISLI V MESECU JULIJU 1975

- 1. 7. 1975 Babič Dušan — Trg na Stavbah 1 — elektro del.
- 1. 7. 1975 Vajagič Milica — Trg na Stavbah 5 — obrat dr. pr.
- 1. 7. 1975 Pavliha Jolanda — C. Dušana Kvedra 27 — obrat družbene prehrane
- 1. 7. 1975 Šuštaršič Vida — Riharjevec 4 — obrat dr. pr.
- 1. 7. 1975 Hribar Ana — Ljubljana, Kosovelova 8 — Počitniški dom Novigrad
- 10. 7. 1975 Štampihar Stanislava — Trbovlje, Vodenska 45 — predilnica sintetične 2. izmena
- 10. 7. 1975 Čulibrk Mileva — C. Zas. bat. 28 — pred. sint. 3. izm.
- 10. 7. 1975 Semec Viktor — C. Dušana Kvedra 22 — predpredil.
- 23. 7. 1975 Obolnar Alojz — Zavrstnik n. h. — rezerva predilnice
- 23. 7. 1975 Kralj Marjan — C. Zas. bat. 54 — sukalnica 3. izm.
- 25. 7. 1975 Pinterič Albert — Zg. Hotič 3 — čistilnica 3. izmena

ODŠLI V MESECU JULIJU 1975

- 9. 7. 1975 Okorn Boris — Rozmanov trg 11 — odhod v JLA
- 9. 7. 1975 Berčon Vinko — Jelša 5 — odhod v JLA
- 14. 7. 1975 Pahor Franc — Velika Štanga 16 — izjava delavca, da ne želi več delati v organizaciji
- 31. 7. 1975 Pavliha Jolanda — C. Dušana Kvedra 27 — potek pogodbe za določen čas

J. T.

Spregovorimo o kajenju

Kajenje je človekova naveda, ki se je nauči in pridobi prav tako kot vsake druge življenjske navade, pri tem pa veljajo iste zakonitosti teorije učenja. Od poskuševalca začetnika, ki vzame prvo cigareto v roke in se počuti že odraslega med kadilci, k temu pa se pridruži še fizično ugodje in čez čas imamo že kar strastnega kadilca.

Tako si je mlad človek osvojil navado, ki jo ponavlja dan za dnem. Zanimivo je celo to, da čim dalj časa človek kadi in čim večje količine tobaka vsak dan »uniči« ne glede na stroške, toliko težje se bo tej »ljubki« navadi odrekel. V vsaki družbi velja kajenje za povsem nekaj navadnega, kjer se nekadilec že kar slabo počuti in potrtega obraza išče dohod svežega zraka v zakajenih prostorih. Kajenje ni samo pravica moških, če jih primerjamo z mladimi, enako pravico imajo ženske. Nekateri celo ugotavljajo, da je med kadilci čedalje več mladih žensk z »dobrimi« navadami kajenja. Niso redke družine, v katerih kadijo vsi od kraja, otroci, mladina, žene, oče, stari starši.

Tako kaže, da imata dom in šola velik in pomemben vpliv na odnos do kajenja. Starši kadijo vpričo otrok, učitelji in profesorji v šoli prav tako kadijo, v lokalih so kadilci v večini, na mnogih sejah in konferencah »živimo« v slabem zraku in večkrat komaj čakamo na zaključno besedo. Taka so pač dejstva in moč človekove navade sodobne civilizacije.

Odrasli ljudje kadijo, ker je to že samo po sebi dovolj privlačno in je postalo pravi družbeni obred, reguliran s pravili bontona. To je pač navada, kot npr. popivanje, prekomerno uživanje jedi itd. Kadilec dobi celo vrsto pobud iz svojega okolja, kjer živi in dela. Proizvajalci si vedno izmišljujejo nove oblike tobačnih izdelkov in seveda tudi visokih cen in ponujajo tobačne izdelke na vsakem koraku. Najdejo se proizvajalci lično oblikovanih doz za cigarete, vžigalnikov, tobačnic itd., ki naredijo kajenje še bolj privlačno. Ni malokrat primer, da kajenje celo priporočajo v številnih reklamah.

Mladji ljudje pač poskušajo posnemati tisto, kar vidijo pri odraslih. Ni malo primerov, da v družinah, kjer starši kadijo, tudi otroci zelo zgodaj segajo po tej navadi, jih pač posnemajo. To je priljubljena oblika vedenja, s katerim mladostnik ali mladostnica manifestira svoje socialne in psihološke potrebe in je ena izmed oblik njihovega zadovoljevanja. Kajenje pač velja kot znak odraslosti in moškosti. Fantje kadijo, ker želijo izgledati bolj moški, dekleta pa zato, ker s tem manifestirajo svojo težnjo po odraslosti in željo po enakosti s fanti — saj smo vendar enakopravni. S cigareto si mlad človek odlično zaposli svoje roke in tako brez težav prebrodi marsikatero težavo, v kateri se znajde ob prvih

kontaktih s svojimi vrstniki. Ugodje, ki ga prinaša kajenje, je mnogim mladostnikom vsekakor dobrodošlo in mu prinaša zadovoljstvo in se tudi s tem uveljavlja med vrstniki. S kajenjem mlad človek skuša dokazati zrelost in odraslost sebi in svoji okoli.

Zakaj smo proti kajenju?

V našem podjetju predelujemo surovine, ki spadajo med lahko vnetljive materiale, še posebej pa je nevaren bombažni prah, mastne krpe, različne vrste odpadkov itd. Nemalokrat je bil že vzrok nastanka požara odvrgeni cigaretni ogorek, nikdar pa ni nihče ugotovil, kdo ga je odvrget. Pomislimo večkrat na to hudo nevarnost in delajmo tako, da bi jo odstranili in da bi to slabo človekovo navado razvrednotili. Vsi starejši kadilci že spoznavajo, da jim kajenje nemalokrat povzroča neprijetno kašljanje in tudi nasploh slabo počutje. Toda ne gre in ne gre, da bi svojo strastno navado opustili, dokler zdravnik ne ugotovi obolenja različnih organov in seveda odločno pove, »s kajenjem morate takoj prenehati«.

Slabo uslugo delamo mladim sodelavcem in občanom, če starejši ljudje s cigareto v ustih prepovedujemo kajenje in celo govorimo o škodljivih posledicah kajenja. Zastonj je vsaka beseda, ker tudi taki slabi »zgledi« vlečejo in mikajo. Če kajenje ne bi imelo posebne vrednosti za odraslega, bi tudi med mladimi izgubilo na privlačnosti.

Docent dr. Bojan Fortič je dejal: »Če bi pogledali, zaradi katerih obolenj ljudje, ki so kadilci, pretežno umirajo, bi ugotovili, da so v glavnem samo tri skupine obolenj:

— na prvem mestu ožilno-srčna obolenja,

— na drugem mestu kronični bronhitis,

— na tretjem mestu pljučni rak.

»Zaradi velike nevarnosti čezmerne umrljivosti pri kadilcu je razumljivo, da je prognoza življenja kadilca drugačna, kot prognoza življenja nekadilca. V skupini nekadilcev, starih 35 let jih bo približno 20 % umrlo do 65. leta zaradi najrazličnejših vzrokov. V skupini 35-letnih kadilcev, ki kadijo tudi pozneje, pa 65. rojstnega dneva ne bo praznovalo 40 do 50 %.

Torej premislimo!

Tradicionalno srečanje upokoencev

Vse naše upokojene sodelavce obveščamo, da bo tradicionalno srečanje ob tovarniškem prazniku v petek, 12. septembra 1975. Srečanje se bo začelo ob 15. uri pred vratarnico podjetja, sledil bo govor predsednika sindikalne organizacije, ogled podjetja in nato odhod v dvorano na Stavbe, kjer bo drugi del srečanja.

Vsi boste prejeli osebna vabila. Če kdo vabila slučajno ne bo dobil, naj se srečanja vseeno udeleži.

Pridite in povesele se s svojimi nekdanjimi sodelavci.

Za dobro voljo bo poskrbel ansambel »Veseli Zasavci« iz Zagorja.

Konferenca sindikata
Predilnice Litija

Zbirka samo za abstinente

Na različne načine ljudje uporabijo svoj prosti čas in na različne načine počno nekaj, kar je pravzaprav samo njihovo, nekaj kar jim potem z leti tako priraste k srcu, da ne najdejo več druge zabave. Tako nastanejo zbiralci vsega, kar se sploh zbira da.

Marta Bučar, zbiralka cev, trenutno že dlje časa v bolniški, ker čaka na operacijo srčne zaklopke, je začela leta 1962 zbirati stekleničke alkoholnih pijač, ki jih posamezne tovarne naredijo za reklamo.

»Prvo sem dobila menda pri srečolovu na veselici, drugo mi je dala sodelavka v podjetju. Všeč sta mi bili in potem sem jih začela kupovati.«

In danes se jih je nabralo že preko 300 z najrazličnejših koncev sveta, z najrazličnejšimi pijačami. Marsikakšen ljubitelj »kačje slin«, umetne ali naravne, bi tu prišel na svoj račun.

Od kod toliko različnih vrst?

»Sorodniki gredo po svetu in se spominjajo name ali pa na moža. Tako dobim zopet kaj za najini zbirki.«

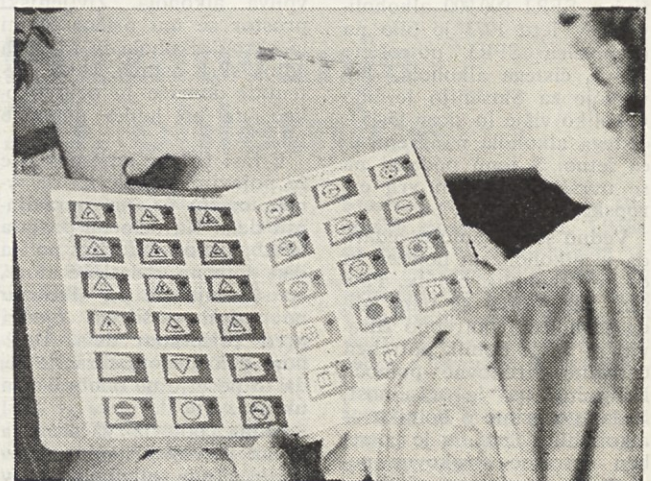
Tudi Mirko, njen mož, je strasten zbiralec sličic na

Marta Bučar ob svoji zbirki — več kot tristo stekleničk krasi njeno dnevno sobo

škaticah vžigalic. Njegova zbirka je zanimiva, saj skoraj ne bi človek mogel verjeti, kako lepe serije so že bile izdane. Najbolj ponosen je na zbirko mlinov na veter, ki jo je dobil s Holandije. Da je veliko vžigalic pokupil sam, govori škaticla od čevljev, ki je polna vžigalic. Tudi njemu

pijač, ki jih lahko kupimo, pogled, ki ga marsikdo ne bi dolgo prenesel. Marta pa bi rada svojo zbirko še povečala. »Ko grem v Ljubljano, pa vedno zavijem v Namo, da vidim, če je kakšna steklenička, ki jo še nimam v svoji zbirki in ko jo odkrijem, jo seveda tudi kupim.«

Tudi moževa zbirka je zanimiva in poučna — kar pogledajte prometne znake

pomagajo sorodniki in znanci.

Njega sicer ni bilo doma, a bi se tudi on verjetno pridružil svoji ženi, ko je dejala, ni denarja, ki bi odkupil njene stekleničke, ki so skoraj do zadnjega kotička napolnile omaro v dnevni sobi. Čudovit pogled na vso to množico

Precej prostega časa pa mora posvetiti tudi rožam, ki na balkonu cvetijo kot v kakšni cvetličarni. Pa takšnih balkonov je v stolpiču na Razmanovem trgu 3 več in zato so stanovalci že dvakrat dobili nagrado. Kdor ne verjame, naj pride pogledat.

Balkon Bučarjevih in še marsikaterega v bloku na Rozmanovem trgu 3 krasijo rože